

**Správa z regionálnych workshopov
k tvorbe Akčného plánu
Iniciatívy pre otvorené vládnutie
na roky 2016 – 2019**

Košice 21. 03. 2016

Banská Bystrica 22. 03. 2016

Bratislava 23. 03. 2016

Obsah

Úvod	3
Priebeh workshopov.....	4
Zhrnutie	5
Podnety k časti Otvorené informácie.....	8
Podnety k časti Otvorené vzdelávanie	10
Podnety k časti Participácia.....	12
Podnety k časti Otvorená justícia	14
Predstavenie ďalšej agendy ÚSV ROS.....	15
Záver	17

Úvod

Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti je poverený koordináciou tvorby a implementácie akčných plánov Iniciatívy pre otvorené vládnutie (z angl. Open Government Partnership, ďalej len „OGP“) na Slovensku. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej len „ÚSV ROS“) pripravil návrh Akčného plánu OGP na roky 2016 - 2019 (ďalej len „Akčný plán OGP 2016 - 2019“).

Doterajší proces tvorby Akčného plánu OGP 2016 - 2019 bol veľmi participatívny a dynamický. Návrh plánu vznikol v priestoroch pracovných skupín zriadených ÚSV ROS:

- pracovná skupina otvorené dáta/transparentnosť
- pracovná skupina modul dotačných schém
- pracovná skupina otvorené vzdelávanie
- pracovná skupina otvorená justícia
- pracovná skupina participácia

Do expertných pracovných skupín boli prizvaní experti zo štátnej správy, mimovládneho sektoru, akademickej obce a podnikateľského prostredia. Ich úlohou bolo vyhodnotiť implementáciu Akčného plánu OGP 2015, poskytnúť spätnú väzbu na znenie Hodnotiacej správy Akčného plánu OGP 2015¹ a následne vytvoriť 1. návrh Akčného plánu OGP 2016 – 2019.

1. návrh Akčného plánu OGP 2016 – 2019 je od 15. 03. 2016 zverejnený na webovom sídle ÚSV ROS² na pripomienkovanie širokej verejnosti do 15. 04. 2016. V ďalšej fáze participatívneho procesu bol tento návrh konzultovaný na workshopoch:

- 21. 03. 2016 v Košiciach,
- 22. 03. 2016 v Banskej Bystrici,
- 23. 03. 2016 v Bratislave.

Regionálne workshopy organizoval ÚSV ROS s cieľom:

- konzultovať návrh Akčného plánu OGP 2016 – 2019 so širokou odbornou verejnosťou,
- získať spätnú väzbu na navrhované znenie Akčného plánu OGP 2016 – 2019,
- získať podnety, pripomienky, odporúčania v oblasti otvoreného vládnutia,
- informovať o ďalších aktivitách ÚSV ROS,
- získať nové kontakty a budovať vzťahy so zástupcami občianskej spoločnosti.

Regionálnych workshopov sa zúčastnilo celkom 93 zástupcov mimovládnych neziskových organizácií (ďalej len „MNO“), štátnej správy, samosprávy, akademického sektora ako aj občianski aktivisti.

Táto správa sumarizuje výstupy z regionálnych stretnutí k 1. návrhu Akčného plánu OGP 2016 – 2019.

¹ Dostupná na http://www.minv.sk/?ros_vsetky-spravy&sprava=verejna-diskusia-hodnotiaca-sprava-k-implementacii-akcneho-planu-iniciativy-pre-otvorene-vladnutie-na-rok-2015.

² Dostupný na http://www.minv.sk/?ros_vsetky-spravy&sprava=usv-ros-otvara-verejnu-diskusiu-k-navrhu-akcneho-planu-iniciativy-pre-otvorene-vladnutie-na-roky-2016-2019.

Priebeh workshopov

Regionálnych workshopov sa zúčastnilo celkom **93** zástupcov MNO, štátnej správy, samosprávy, akademickej obce a občianskych aktivistov, z toho **25** v Košiciach, **17** v Banskej Bystrici a **51** v Bratislave.

Program regionálnych workshopov bol rozdelený do 3 hlavných blokov.

V rámci prvého bloku boli účastníkom predstavené ciele a vízie OGP vrátane najvýznamnejších úspechov SR v oblasti otvoreného vládnutia.

Počas druhého bloku sa účastníci rozdelili do tematických pracovných skupín v týchto oblastiach: **otvorené informácie/transparencia, otvorené vzdelávanie, participácia a otvorená justícia**. Na zasadnutiach pracovných skupín bol vytvorený priestor na formuláciu pripomienok, návrhov, odporúčaní k zneniu 1. návrhu Akčného plánu OGP 2016 – 2019.

V rámci tretieho bloku využil ÚSV ROS priestor a informoval účastníkov o svojej ďalšej agende. Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti Martin Giertl otvoril diskusiu ku Koncepcii rozvoja občianskej spoločnosti³, riaditeľka ÚSV ROS Skarlet Ondrejčáková informovala o možnostiach čerpania finančných zdrojov pre MNO v rámci Operačného programu Efektívna verejná správa⁴, ďalej o pripravovaných národných projektoch ÚSV ROS⁵ a Milan Andrejkovič predstavil pripravovaný návrh zákona o registri MNO⁶.

Prílohou tejto správy je detailný program workshopov.

³ Dostupná na http://www.minv.sk/?ros_ros_spravy&sprava=schvalovaci-proces-akcneho-planu-koncepcie-rozvoja-obcianskej-spolocnosti-na-slovensku-na-roky-2016-2018.

⁴ Dostupný na http://www.minv.sk/?ros_vsetky-spravy&sprava=operacny-program-efektivna-verejna-sprava-priprava-vyzvy-pre-mvo-pokracuje a <http://www.minv.sk/?opevs>.

⁵ Projekt Podpora partnerstva a dialógu medzi verejnou správou, občanmi a MNO na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni v oblasti participatívnej tvorby verejných politík a projekt zameraný na podporu partnerstva občianskej spoločnosti pri monitorovaní, implementácii a hodnotení EŠIF v programovom období 2014 – 2020.

⁶ Viac na http://www.minv.sk/?ros_vsetky-spravy&sprava=verejna-diskusia-navrh-zakona-o-registri-mno.

Zhrnutie

Účastníci workshopov sa aktívne zapájali do diskusie. Prebehnutú diskusiu môžeme zhrnúť do niekoľkých hlavných zistení:

- **Nízke povedomie o OGP**

Väčšina účastníkov v Banskej Bystrici a Košiciach si nebola vedomá členstva SR v OGP, vízie a cieľov OGP, úspechov SR v OGP. Účastníci vyzvali ÚSV ROS k väčšej propagácii OGP a záväzkov SR. Zároveň však ocenili členstvo SR v OGP ako aj doterajšie úspechy v oblasti otvoreného vládnutia.

- **Nízke povedomie o koncepte otvorených dát**

Len nízky počet účastníkov workshopov v Košiciach a Banskej Bystrici poznal koncept a potenciál otvorených dát. Za dôležitosť osvetu otvorených dát hovorí aj názor jednej účastníčky v Košiciach, starostky malej obce. Počas jej pôsobenia sa samospráva „trápila“ s povinne zverejňovanými informáciami. Fakt, že zverejňovanie dát vo formáte otvorených dát má pozitívny vplyv na nárast podnikateľských príležitostí v regióne, zvyšuje motiváciu dáta zverejňovať. ÚSV ROS upozornil na príklady dobrej praxe miest Levica a Hlohovec. V rámci osvetu je nutné zapojiť aj študentov.

- **Zapojenie samospráv do OGP**

Na zasadnutí pracovných skupín (otvorené informácie/transparentnosť, participácia) odznela veľakrát požiadavka zapájať do OGP aj samosprávy a vyššie územné celky. Posun z národnej úrovne na regionálnu a lokálnu je odporúčaný aj z centrálneho OGP. Samosprávy a vyššie územné celky nemôžu byť „odtrhnuté“ od aktivít otvoreného vládnutia. Bolo ozrejmene, že splnomocnenec vlády ani samotná vláda SR nemôže samosprávy zaviazat' k plneniu úloh, môže však formulovať všeobecné odporúčania pre spomínané subjekty.

- **Nedostatočné zverejňovanie informácií**

Účastníci ocenili existenciu portálu otvorených dát, nakoľko sa často stretávajú s nedostatočným zverejňovaním informácií. Je však nutné, aby existoval aj sankčný mechanizmus pre povinné osoby, ktoré dáta nezverejňujú. Účastníci venujúci sa otvoreným dátam predniesli sťažnosť, že plnenie tejto úlohy zo strany ústredných orgánov štátnej správy (ďalej len „ÚOŠS“) je zväčša formálne a zverejňované datasety nie sú dostatočne aktualizované.⁷ Do úloh kapitoly Aplikovaná prax Akčného plánu OGP 2016 – 2019 navrhujú zakomponovať sledovanie zverejňovania aktuálnych datasetov ÚOŠS.

- **Formalizovaná participácia**

Niektorí účastníci workshopov disponujú negatívnou skúsenosťou a participáciu občianskej spoločnosti na tvorbe verejných politík považujú za veľmi formálnu. Participácia ešte stále nie je prirodzenou súčasťou tvorby verejných politík tak na lokálnej ako aj na národnej úrovni. Účastníci workshopu v Košiciach vyjadrovali najväčšiu nespokojnosť. Podľa ich skúseností je častokrát len formálna, participanti sú postavení pred už hotovú, rozhodnutú vec. Ďalšou výčitkou je nevyváženosť komisií, v ktorých prevládajú zástupcovia štátnych inštitúcií, pričom zástupcovia MNO sú stále tí istí. Toto je podľa účastníkov výsledkom stavu, v ktorom je participácia nepriamo znemožnená tým, že orgány zodpovedné za tvorbu politiky nedajú v

⁷ Portál <http://data.gov.sk/>.

dostatočnej miere o iniciatíve vedieť. Podľa účastníkov je príčinou všeobecná neschopnosť viesť dialóg.⁸

Rovnako účastníci upozorňovali na potrebu vyčlenenia finančných zdrojov na participáciu, tak na strane subjektov verejnej správy ako aj na strane MNO. Príklady dobrej praxe je nutné šíriť a na základe nich podporovať participáciu na národnej, regionálnej aj lokálnej úrovni.

- **Nízka kvalita vzdelávacích zdrojov**

Na zasadnutí pracovnej skupiny Otvorené vzdelávanie vo všetkých mestách rezonovala téma kvality vzdelávacích zdrojov. Účastníci poukazyvali na dlhodobú veľkú nespokojnosť učiteľov s úrovňou vzdelávacích zdrojov a na absenciu možnosti výberu z viacerých učebníc. Ďalej poukázali na netransparentnosť výberu hodnotiteľov, ktorí posudzujú novovzniknuté učebnice a neexistujúcu participáciu učiteľov pri posudzovaní vzdelávacích zdrojov pred ich schválením.

- **Nespokojnosť s elektronizáciou štátnej správy v rámci programového obdobia 2007 – 2013**

Niekoľko účastníkov vyjadrilo nespokojnosť s využitím finančných zdrojov v rámci operačného programu Informatizácia spoločnosti (OPIS), a preto do určitej miery spochybnili relevanciu kapitoly Otvorené informácie s podkapitolami Portál otvorených dát, Open source a Otvorené API.

Navrhované úlohy Akčného plánu OGP 2016 – 2019 majú za cieľ eliminovať zlyhanie, resp. zvýšiť efektivitu a kvalitu elektronizácie služieb štátu v rámci nového programového obdobia 2014 – 2020 prostredníctvom otvorených nástrojov (otvorené api, open source).

- **Reformovanie Rady vlády SR pre MNO, resp. Komory pre MNO**

Viacerí účastníci sa zaujímali o členstvo v Komore pre MNO. Niektorí účastníci spochybnili členstvo niektorých zástupcov MNO v komore pre ich pasivitu. Splnomocnenec zdôraznil, že pre ÚSV ROS nie sú partnermi výlučne zástupcovia komory. Zároveň vyzval všetkých zainteresovaných prihlásiť sa o členstvo v nej.

- **Spochybnenie pravidiel Elektronickkej hromadnej žiadosti (ďalej len „eHŽ“)**

Vláda SR sa zaviazala, že sa bude zaoberať každou eHŽ⁹, ktorej sa podarí získať aspoň 15 000 podporovateľov za 30 dní. Účastníci workshopov formulovali výhrady k tejto kvantitatívnej podmienke, ktorú je podľa nich náročné naplniť. V čase konania workshopov nebola ešte žiadna eHŽ spustená¹⁰, z tohto dôvodu nie je možné overiť, či je nastavenie vhodné alebo príliš prísne. Účastníci navrhli ÚSV ROS monitorovať a vyhodnocovať efektivitu eHŽ a v prípade potreby iniciovať zmenu pravidiel.

- **Potreba zvýšiť transparentnosť pri prerozdeľovaní finančných zdrojov európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len EŠIF)**

Účastníci privítali spustenie aplikácie Modul dotačných schém¹¹ na zobrazovanie čerpania finančných zdrojov v rámci EŠIF, Nórskeho fondu, Švajčiarskych mechanizmov a iných dotačných mechanizmov, čo podľa nich povedie k zvýšeniu transparentnosti. Účastníci popísali niekoľko „neštandardných“ procesov udeľovania finančných zdrojov v gescii jednotlivých subjektov štátnej správy v rámci EŠIF. Takéto procesy treba eliminovať.

⁸ ÚSV ROS informoval, že boli vytvorené Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby verejných politík. Tento dokument má vytvoriť štandardy a súčasne manuál pre efektívnejšie zapájanie verejnosti do tvorby verejných politík.

⁹ Viac na http://www.minv.sk/?ros_ehz.

¹⁰ Nástroj bol spustený v decembri 2015.

¹¹ Viac na http://www.minv.sk/?ros_mds.

- **Potreba šíriť príklady dobrej praxe**

Je potrebné šíriť príklady dobrej praxe, čo pomôže meniť mentalitu a budovať povedomie, že občianska spoločnosť nie je konkurentom, ale partnerom verejnej správy. Podľa účastníkov by vhodným nástrojom mohlo byť obnovenie tzv. „Grémia 3. sektora“, ktoré by zvýšilo reprezentatívnosť mimovládneho sektora. Podľa nich MNO nemajú štruktúry, a preto ani rešpekt.

- **Veľký záujem o čerpanie EŠIF**

Účastníci vyjadrili záujem zúčastniť sa na workshopoch o možnostiach čerpania prostriedkov EŠIF v rámci programového obdobia 2014 – 2020. Mnohí vyjadrili ochotu spolupracovať v procese formulácie a nastavenia výziev riadiacim orgánom Operačného programu Efektívna verejná správa a to v konzultačnej rovine.

- **ÚSV ROS ako servisné centrum pre MNO**

Účastníci by privítali, keby ÚSV ROS fungoval aj ako servisné centrum pre MNO¹² a aby aktívne poskytoval informácie relevantné pre neziskový sektor hlavne o možnostiach čerpania finančných zdrojov. Účastníci navrhli, aby ÚSV ROS zasielal záujemcom newsletter s najnovšími informáciami a plánovanými aktivitami spolu s relevantnými linkami na webové stránky.

- **Nedostatočné financovanie MNO**

Zainteresovaní aktéri si uvedomujú, že je potrebné iniciovať zmenu financovania MNO tak, aby nebol ohrozený výkon ich základných aktivít. Zároveň bola účastníkmi identifikovaná obava z prijímania financií zo štátneho rozpočtu v súvislosti s hrozbou straty, resp. ohrozením vlastnej integrity.

- **Diskriminácia východného Slovenska**

Účastníci workshopu v Košiciach viackrát upozornili na stále sa prehĺbujúce regionálne rozdiely medzi východným a západným Slovenskom. Regionálne rozdiely sú podľa účastníkov dlhé roky neriešené.

Obrázok 1: Regionálny workshop v Bratislave. Úvodná prezentácia.

¹² Poslaním ÚSV ROS nie je poskytovať servisné služby a z kapacitných dôvodov ani nemá na to priestor.

Podnety k časti Otvorené informácie

Výstupy z diskusie

Pracovníci ÚSV ROS Iveta Ferčíková a Milan Andrejkovič oboznámili účastníkov s témou Otvorené informácie, s doterajšími úspechmi v oblasti (spustenie Portálu otvorených dát, zrealizovanie prieskumu dopytu po datasetoch, vypracovanie štandardov, ktoré však ešte nie sú právne záväzné). Zdôraznili, že najväčšími zberateľmi dát sú práve štátne orgány a orgány samosprávy a že najmä zahraničné skúsenosti poukazujú, že ich následné využitie tretími osobami má **obrovský ekonomický potenciál** aj pre Slovenskú republiku. Preto je žiaduce, aby ÚOŠS a samosprávy zverejňovali dáta v otvorenom formáte.

V rámci časti **Otvorené API** (užívateľské rozhrania aplikácií) bol členom pracovnej skupiny vysvetlený pojem API a uvedené príklady, kedy je takéto API využiteľné a efektívne pri elektronickej komunikácii. Cieľom je, aby IT projekty financované z verejných zdrojov mali takéto otvorené API k dispozícii, aby sa iné subjekty mohli prostredníctvom neho napojiť na poskytované služby ÚOŠS a samospráv. ÚSV ROS vyzval účastníkov, aby pomohli odsledovať a identifikovať požadované prioritné otvorené API v pripravovaných IT projektoch.

Zmyslom používania **otvorených zdrojových kódov** (open source) je zabránenie neefektívneho čerpania verejných zdrojov na duplicitne realizované programátorské aktivity z dôvodu nákupu softvéru bez otvoreného zdrojového kódu a súčasne umožniť ďalší vývoj aplikácií na základe už realizovaných čiastkových modulov.

Výrazný nárast transparentnosti pri prideliťovaní zdrojov prináša Úradom vlády SR spustený **Modul dotačných schém**. Členovia pracovnej skupiny privítali jeho prínos a zasadili sa za skvalitnenie uvádzaných informácií spolu s ich pravidelnou, minimálne každoročnou aktualizáciou.

Účastníci ocenili informačnú hodnotu prezentácie a následne formulovali otázky zväčša praktického charakteru, ktoré boli na mieste zodpovedané p. Ferčíkovou a p. Andrejkovičom. Zaujímalo ich:

- či pri aktualizácií datasetov **vzniká časový rad** - zatiaľ nie, je to jedna z chýb, na ktorých odstránení sa pracuje
- či zverejnené informácie **neporušujú Zákon o ochrane osobných údajov** - sú v súlade so Zákonom)
- aký je mechanizmus, ktorý prinúti ÚOŠS zverejniť dáta v požadovanom formáte. Pri tejto otázke bol zadefinovaný problém, ktorým je doterajšia **absencia jednoznačného vlastníka témy**, ktorý by mal kompetencie na zabezpečenie zverejňovania. Tento nedostatok odstráni splnenie úlohy z Akčného plánu OGP 2016 - 2019.

Účastníci sa informovali, **ako sa môžu zapojiť do každoročného prieskumu dopytu** po najžiadanejších datasetoch zo strany občianskej spoločnosti, v ktorých sa bude pokračovať aj naďalej a aj do pripravovaných prieskumoch o otvorenom API a otvorených zdrojových kódoch. K tejto aktivite je potrebné poskytnúť mailový kontakt a pravidelne sledovať webovú stránku ÚSV ROS¹³.

Upozornili tiež na **vzrastajúcu preťaženosť** orgánov samosprávy a štátnej správy, ktoré sú konfrontované s novými a novými systémami a ktoré sú v dôsledku tohto, paradoxne, neefektívnejšie. Podľa nich je síce zverejňovanie dát v záujme štátu aj občanov, avšak bolo by vhodné nájsť model, ktorý nebude vznášať priveľké nároky na úradníkov.

¹³ Stránka <http://www.minv.sk/?ros>.

Odporúčania do Akčného plánu OGP 2016 – 2019:

- Zapojiť do procesu zverejňovania otvorených dát na portáli otvorených dát aj samosprávy a vyššie územné celky.
- Zabezpečiť aktualizáciu zverejnených otvorených dát na portáli otvorených dát.
- Zabezpečiť osvetu pre študentov o možnostiach využívania otvorených dát.
- Monitorovať zverejňovanie datasetov jednotlivých ÚOŠS.
- Zabezpečiť sankčný mechanizmus pre povinné osoby, ktoré dáta nezverejnia.
- Požadovať sprístupnenie otvoreného API v IT projektoch financovaných z verejných zdrojov.
- Povinne každoročne zverejňovať informácie o poskytnutých verejných zdrojoch v Module dotačných schém.

Vzhľadom na to, že väčšina účastníkov doteraz nebola s témou Otvorených informácií oboznámená, počet podnetov v tejto oblasti bol limitovaný. Na druhej strane je potrebné vyzdvihnúť **osvetový charakter** workshopov, ktorý rozšíril pomerne inovatívnu tematiku do ďalších regiónov.

Obrázok 2: Regionálny workshop v Banskej Bystrici. Na obrázku Milan Andrejkovič (pracovná skupiny "Otvorené informácie") a Katarína Henyigová (spoluorganizátorka workshopov) z ÚSV ROS.

Podnety k časti Otvorené vzdelávanie

Výstupy z diskusie

Stretnutia pripravila a viedla Skarlet Ondrejčáková. Zdôraznila zjednocujúcu tézu témy Otvorené vzdelávanie - všetky vzdelávacie materiály a výsledky vedy a výskumu, financované z verejných zdrojov, majú byť dostupné pod verejnou licenciou v otvorenom formáte. Téma sa skladá z dvoch častí:

- otvorené vzdelávacie zdroje,
- otvorené výsledky vedy a výskumu

Kým téma otvorených vzdelávacích zdrojov nenašla zatiaľ veľké porozumenie zo strany garanta témy – Sekcie regionálneho školstva Ministerstva školstva, vedy výskumu a športu SR (ďalej len MŠVVŠ SR), situácia v téme otvorené výsledky vedy a výskumu je odlišná. Sekcie vysokých škôl, vedy a výskumu MŠVVŠ SR spolu a Centrom vedecko-technických informácií SR (ďalej len „CVTI“) proaktívne formulovala vlastné úlohy.

Najväčšími výzvami v rámci témy je aplikácia otvorenej licencie Creative Commons - uvedenie autora na všetky nové verejné obstarávania vzdelávacích zdrojov MŠVVŠ SR a na publikovanie výsledkov vedy a výskumu, vytvorenie a spustenie jednotného repozitára na ukladanie jednak vzdelávacích zdrojov, ako aj výsledkov vedy a výskumu a celkové zabezpečenie dostupnosti a kvality zverejňovaných výstupov.

Diskusia sa niesla nielen v znamení zverejňovania vzdelávacích zdrojov a výsledkov vedy a výskumu, ale celkovej situáciu v školstve na Slovensku. Nie všetky podnety a návrhy sú relevantné pre OGP, diskusia však zachytila potrebu celkovej transformácie školstva.

Účastníci navrhli, aby sa **problém s používaním otvorenej licencie odstránil v niektorých prípadoch už vo formuláciách výziev operačných programov**, pretože podľa nich ešte nemožno očakávať dobrovoľnosť takéhoto záväzku.

Kriticky sa vyjadrovali na činnosť metodických centier, ktoré podľa nich generujú stovky analýz, ktoré nikto nečíta, ktorých kvalita je diskutabilná a ktoré sú potom zbytočne duplikované. **Požadujú zjednotenie činnosti, prípadne otvorenie diskusie na tému metodických centier.**

Ďalší okruh diskusie sa týkal **kvality učebníc**. Podľa prieskumu Didaktis z roku 2011 je s kvalitou učebníc nespokojných 76,6% učiteľov základného a 84,2% učiteľov stredného školstva¹⁴. Účastníci vidia jednu z príčin v **netransparentnosti nastavenia kritérií** na posudzovanie kvality učebníc pri verejných obstarávaníach a fakt, že **MŠVVŠ SR kupuje najlacnejšie učebnice**, ktoré svojou kvalitou nemôžu konkurovať drahším učebniciam. Požadujú **zverejňovať schvalovací proces učebníc**, **nadefinovať merateľné kritériá a nastaviť mechanizmus, ktorý by zamedzil nákupu a vydaniu identifikovaných nekvalitných učebníc.**

Objavili sa návrhy na implementáciu mechanizmu **analogického medzirezortnému pripomienkovaciemu konaniu**, alebo na zavedenie experimentálnych skupín, ktoré overia v praxi kvalitu a funkčnosť návrhov nových učebníc pred ich oficiálnym hromadným vydaním. Následne je potrebné získať spätnú väzbu od zúčastnených pedagógov, pričom formulované pripomienky by mali byť zohľadnené pri ďalšom nastavení verejného obstarávania, prípadne do procesu získavania odporúčacej doložky.

Prítomní poukázali na situáciu, že nestačí zabezpečiť len nové učebnice. Absentujú výkladové učebnice pre učiteľov a iné pracovné zošity a pomôcky k jednotlivým učebniciam.

¹⁴ Dostupné na <http://www.noveskolstvo.sk/article.php?551>.

Podľa účastníkov by pomohla aj **väčšia flexibilita pedagógov pri využívaní iných vzdelávacích materiálov ako sú učebnice**. Tieto by mali byť centrálné dostupné a prípadne rozdelené do 2 sekcií – overenej a neoverenej. Na centrálnom portáli by ďalej mohli byť **dostupné rôzne dokumenty medzinárodných organizácií preložené do slovenského jazyka** (príp. do jazykov národnostných menšín) a tiež by to bol priestor pre samotné školy, aby si navzájom zdieľali napríklad výstupy z europrojektov. Tento nástroj by mal byť využívaný aj samotnými deťmi a ich rodičmi.

Preberala sa tiež otázka možnosti výberu z viacerých titulov učebníc, ako aj výhody a nevýhody centralizovaného dodávania učebníc verzus väčšej voľnosti škôl pri nákupe vzdelávacích materiálov.

Časť diskusie sa týkala otázky, či by nebolo vhodné nechať **vytvorenie repozitárov pre výsledky vedy a výskumu na samotné vysoké školy a nie centrálné na CVTI**. Tým by sa regionálne rozložila táto iniciatíva a CVTI by potom zabezpečovalo len jeden národný, koordinačný repozitár, pretože podľa zúčastnených sa už podobné projekty pripravujú na lokálnej úrovni. Podľa diskutérov je problémom nielen samotná (ne)prístupnosť a (ne)verejnosť výstupov výskumov financovaných z EŠIF a národných dotačných schém v otvorenom formáte, ale aj **nedostupnosť dát, na základe ktorých výskumníci dospeli k svojim záverom**. Odporuje to myšlienke o reprodukovateľnosti výskumu.

Upozornené bolo na **dostupnosť vzdelávacích materiálov od platforiem „zdola“**, ktoré nie sú schválené MŠVVŠ SR, ale samotnými pedagógmi – napríklad portál <http://www.obcankari.cz/>, <http://otevrenevzdelavani.cz/> alebo <http://www.otvorenevzdelavanie.sk/v1/>.

Odporúčania do Akčného plánu OGP 2016 – 2019:

- Zmeniť celkový mechanizmus obstarávania vzdelávacích materiálov cez MŠVVŠ SR.
- Stransparentniť proces schvaľovania vzdelávacích materiálov.
- Umožniť testovanie vzdelávacích materiálov pred ich hromadnou tlačou a distribúciou.
- Čo najskôr zverejniť a sprístupniť výstupy z projektov, do ktorých boli školy v minulých rokoch zapojené tak, aby si ich školy mohli zdieľať a používať ich navzájom. Úlohou MŠVVŠ SR by malo byť ich zozbierať a zverejniť a rovnako zabezpečiť, aby v nich bolo možné užívateľsky jednoducho vyhľadávať.
- Určiť repozitár, na ktorého využívanie by učitelia boli motivovaní, ktorý by zhromažďoval všetky neučebnicové vzdelávacie zdroje.
- Zabezpečiť zverejňovanie dát, na základe ktorých výskumníci dospeli k záverom výskumu.

Obrázok 3: Regionálny workshop v Bratislave. Stretnutie pracovnej skupiny "Otvorené vzdelávanie"

Podnety k časti Participácia

Výstupy z diskusie

Téma s pracovným názvom Participácia, v gescii Ivety Ferčíkovej, pritiahla množstvo diskutujúcich. Medzi účastníkmi prevládal názor, že tvorba a implementácia verejných politík na Slovensku nie je **dostatočne participatívna**. Napriek tomu, že v posledných rokoch boli zaznamenané kvalitatívne posuny,¹⁵ je potrebné prinášať nové opatrenia na podporu participácie.

Účastníci upozornili na to, aby sa diskusia nezužovala len na partnerstvo štátna správa – občan. Existuje v niektorých prípadoch dokonca **zaujímavejší aktér – samospráva**. ÚSV ROS nemá dosah na samosprávy prostredníctvom akčného plánu OGP 2016 – 2019, vie však formulovať všeobecné odporúčania pre samosprávy zapájať občanov do tvorby verejných politík. Iveta Ferčíková informovala účastníkov, že ÚSV ROS pripravuje národný projekt na podporu participácie na národnej, lokálnej a regionálnej úrovni.

Podľa zúčastnených existuje citelná **materiálna aj časová bariéra**, ktorá bráni občanom aktívne sa podieľať na správe vecí verejných, ktorá si vyžaduje rozšírenie nástrojov, ktoré sú občanovi k dispozícii. V tomto dôležitú úlohu zohrávajú médiá a informačné prostriedky, ktoré však nedostatočne informujú o politikách so silným participatívnym potenciálom. Účastníci navrhli **kvantifikovať úspešnosť participácie** na základe reálneho počtu občanov, ktorí sa zapojili do tvorby verejnej politiky.

Podľa nich je veľmi dôležité **zvyšovať povedomie už u žiakov základných a stredných škôl**, napríklad podporovaním schopnosti viesť štruktúrovaný dialóg na úrovni žiackych školských rád, pričom by mali byť vzdelávaní teoreticky ale aj prakticky. K tomu môže dopomôcť napríklad posilnenie dotácie hodín občianskej výchovy na stredných školách.

Odporúčania do Akčného plánu OGP 2016 - 2019

- Absencia strategického materiálu o participácii občanov na tvorbe verejných politík, ktorý by vytvoril základný rámec fungovania štátu.
- Absencia zastúpenia regiónov v Rade vlády pre MNO.
- Pretrvávajúci problém so zlučiteľnosťou niektorých verejných funkcií (napr. starosta – poslancom), potreba eliminácie tohto stavu.
- Rozšíriť portfólio školení o participatívnej tvorbe politík aj na oblasť samosprávy cez regionálne vzdelávacie centrá.
- Zvýšiť počet hodín občianskej výchovy na stredných školách.
- Zakotviť participatívnosť do učebných osnov základných a stredných škôl.
- Neinvestovať finančné zdroje do e-learningu a iných softvérových riešení, ale do priameho vzdelávania.
- Hodnotenie participatívnych procesov zúčastnenými stranami elektronicky.
- Zverejniť zmapované procesy tvorby verejných politík.
- Vyčíslieť náklady na participatívne procesy k Scenáru 1 – 4 podľa Pravidiel zapájania verejnosti do tvorby verejných politík.
- Mapovať nielen proces tvorby verejných politík, ale aká miera návrhov zo strany občianskej spoločnosti bola zakomponovaná do finálnej podoby verejnej politiky.
- Uplatňovať princípy Aarhuského dohovoru pri zapájaní verejnosti do tvorby všetkých verejných politík (a teda nielen tie, ktoré riešia problematiku životného prostredia).

¹⁵ Vládou SR schválený materiál „Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby verejných politík“, otestované 3 participatívne procesy tvorby veľkých verejných politík, identifikácia participatívnych politík na 10 rezortoch, organizácia školení pre zamestnancov štátnej správy v oblasti zapájania verejnosti do tvorby verejných politík a i.

- Definovať priestor v krajine, ktorý bude spravovať verejnosť, napr. zdefinovať verejný priestor v samospráve, o ktorom budú rozhodovať len občania.
- Zachovať kontinuitu, a teda eliminovať fluktuáciu zamestnancov v štátnej správe prostredníctvom Zákona o štátnej službe.
- Vytvorenie podmienok na financovanie participatívnych procesov pre všetky zainteresované subjekty.
- Podporovať participáciu na úrovni samosprávy a vyšších územných celkov.
- Zakotviť zodpovednosť verejných funkcionárov, a teda aj odvolateľnosť občanmi (napr. pri poslancoch).
- Preškoliť poslancov samosprávy v oblasti zapájania verejnosti do tvorby verejných politík.
- Monitorovať výkon, účinnosť, efektivitu verejných politík na základe zverejnených ukazovateľov.
- Zmeniť postavenie splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (organizačne by mal spadať pod Úrad vlády SR namiesto MV SR).
- Materiály predkladané splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti by mali mať všeobecne záväzný charakter, namiesto odporúčacieho.
- Posunúť sa z roviny štandardizácie do roviny záväzných pravidiel.
- Zvýšiť transparentnosť prijímania legislatívy v NR SR a šíriť osvetu poslancov NR SR o participatívnej tvorbe verejných politík.
- Zvyšovať verejnú kontrolu nad výkonom štátu.
- Aktualizovať Akčný plán OGP 2016 – 2019 o výstupy pripravovaných národných projektov ÚSV ROS.
- Doplniť Akčný plán OGP 2016 – 2019 o úlohu, ktorá hovorí o monitorovaní čerpania EŠIF prostredníctvom expertnej činnosti MNO.

Obrázok 4: Regionálny workshop v Banskej Bystrici. Stretnutie pracovnej skupiny "Participácia"

Podnety k časti Otvorená justícia

Výstupy z diskusie

Stretnutia viedol pracovník ÚSV ROS Bystrík Antalík v spolupráci so splnomocnencom Martinom Giertlom. Téma otvorenej justície nevzbudila obzvlášť veľký ohlas, čo sa odrazilo na počte participantov. Diskusia však bola živá a podnetná.

Na úvod boli predstavené návrhy úloh do Akčného plánu OGP 2016 – 2019 a následne bola otvorená diskusia. Diskusia sa viedla prevažne ohľadom praktických otázok fungovania justície na Slovensku, najmä čo sa týka vymožitelnosti práva a spravodlivosti, zdĺhavosti konaní, odbornej pripravenosti sudcov a ich objektivity, použiteľnosti portálu Slovo-Lex¹⁶ a ďalších elektronických nástrojov nachádzajúcich sa na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti SR¹⁷.

Tiež bola vznesená požiadavka na zvýšenie transparentnosti výberu sudcov a prokurátorov, ako aj disciplinárnych konaní, aj s účasťou odbornej verejnosti

Podľa účastníkov je rovnako potrebné zvýšiť efektivitu súdov a znížiť ich preťaženosť. Efektivita sa dá dosiahnuť podľa názoru zúčastnených profesionalizáciou a špecializáciou sudcov podľa odvetví práva, pričom analýza, ktorá by prínos takéhoto opatrenia odhalila, bude môcť byť vykonaná práve na základe zverejnených hodnotení práce sudcov. Problém s preťaženosťou súdov by sa mohlo podať odstrániť zvyšovaním právnej gramotnosti obyvateľstva, podporou centier bezplatných právnych služieb a šandardizáciou, resp. formalizáciou niektorých návrhov na začatie konania a ich voľným sprístupnením na internete.

Odporúčania do Akčného plánu OGP 2016 - 2019

Účastníci formulovali dva návrhy úloh:

- Umožniť verejnosti hodnotiť sudcov, resp. vytvoriť aplikáciu, pomocou ktorej by verejnosť mohla jednoduchou formou vyjadriť svoju spokojnosť/nespokojnosť s prácou jednotlivých sudcov.
- Zaviest' povinnosť on-line nahrávania zvukového záznamu priebehu pojednávania, resp. zaviest' povinnosť ukladať nahrané zvukové záznamy na vytvorené centrálné úložisko zabezpečené proti manipulácii so záznamom. Predišlo by sa tak možnému premazávaniu častí vyhotovených záznamov a tým aj manipulácii s konaním, s čím sa niektorí účastníci stretli v praxi.

Návrhy však boli počas ďalšej diskusie v rámci pracovných skupín odmietnuté, nakoľko sú kontraproduktívne, až nerealizovateľné.

¹⁶ Dostupný na <https://www.slov-lex.sk/domov>.

¹⁷ Napríklad služba eŽaloby, dostupná na <https://www.justice.gov.sk/eZaloby/Stranky/PopisSluzieb.aspx>.

Predstavenie ďalšej agendy ÚSV ROS

V rámci druhého bloku sa účastníci rozdelili do pracovných skupín podľa vlastného záujmu o jednotlivé témy. Tretí blok workshopov bol preto v úvode zameraný na zhrnutie diskusie v týchto pracovných skupinách.

Následne sa pozornosť upriamila na predstavenia ďalších aktivít ÚSV ROS. Ich rozsah bol v jednotlivých mestách rôzny podľa časovej alokácie, ktorú sme mali k dispozícii.

Koncepcia rozvoja občianskej spoločnosti

Martin Giertl na workshope v Košiciach predstavil teoretické východiská Koncepcie rozvoja občianskej spoločnosti a pripravovaný Akčný plán Koncepcie rozvoja občianskej spoločnosti na roky 2016 – 2018. Koncepcia je základný dokument strategického charakteru, ku ktorému sú prijímané akčné plány s konkrétnymi úlohami.

Akčný plán Koncepcie rozvoja občianskej spoločnosti na roky 2016-2018 obsahuje 19 úloh v oblastiach:

- účasť MNO na plnení úloh verejnej správy a zafinovanie oblastí spolupráce,
- podpora aktívnych občanov a MNO a otvorené vládnutie,
- podpora verejnej diskusie o závažných otázkach spoločnosti,
- spätná kontrola a pokračovanie.

Splnomocnenec vyzval všetkých účastníkov, aby sledovali legislatívny proces na úrovni vlády, materiál bude čoskoro predložený do medzirezortného pripomienkového konania, kde vznikne priestor na formulovanie ďalších pripomienok širokej verejnosti.

Účastníci odporučili ÚSV ROS nastaviť merateľné ukazovatele, na základe ktorých bude meraná a monitorovaná úspešnosť implementácie tohto plánu.

Operačný program Efektívna verejná správa 2014-2020

Splnomocnenec ďalej vyzval účastníkov workshopu k spolupráci na formulovaní výzvy na predkladanie dopytovo-orientovaných projektov v rámci Operačného programu Efektívna verejná správa (ďalej len „OP EVS“). Celková finančná alokácia prostriedkov výzvy je naplánovaná na 5 mil. eur, pričom spolufinancovanie sa očakáva vo výške 5%.

MNO sú prijímateľmi:

- v prioritnej osi 1: Posilnené inštitucionálne kapacity a efektívna verejná správa
- v prioritnej osi 2: Zefektívnený súdny systém a zvýšená vymáhateľnosť práva

pre tieto špecifické ciele:

1.1 Skvalitnené systémy a optimalizované procesy verejnej správy

1.2 Modernizované riadenie ľudských zdrojov a zvýšené kompetencie zamestnancov

1.3 Transparentné a efektívne uplatňovanie pravidiel verejného obstarávania a dôsledné uplatňovanie princípov 3E

2.1 Zvýšená efektívnosť súdneho systému

2.2 Zvýšená kvalita a posilnená nezávislosť súdneho systému

ÚSV ROS prijíma akékoľvek návrhy možných projektov MNO, ktoré sú v súlade s víziami a cieľmi OP EVS.

V tejto oblasti zazneli pripomienky zúčastnených, ktorí sa sťažovali na to, že riadiaci orgán nevie, ktoré oblasti výkonu verejnej správy sú problematické a ktoré MNO sa venujú ktorej oblasti. Podľa nich by minimálne informácie o činnosti cieľovej skupine MNO, ich vlastnosti a ďalšie charakteristiky mali byť zahrnuté do pripravovaného Otvoreného informačného systému MNO. Zabezpečí to do budúcnosti cielenejšie zameranie výziev.

Milan Andrejkovič na záver upozornil, že existuje portál Úradu vlády SR, ktorý zhromažďuje informácie o všetkých relevantných Operačných programoch ako aj ďalšie užitočné informácie Partnerská dohoda¹⁸.

Register MNO a otvorený informačný systém MNO

Milan Andrejkovič informoval o stave prípravy návrhu zákona o registri MNO¹⁹ – návrh je po verejnej diskusii a v najbližších týždňoch bude pripravený do medzirezortného pripomienkovacieho konania. Spolu s otvoreným informačným systémom MNO je v štádiu prípravy národný projekt na programátorskú časť spustenia registra aj informačného systému.

Národné projekty ÚSV ROS

Skarlet Ondrejčáková veľmi stručne predstavila pripravované národné projekty na pôde ÚSV ROS. Projektový zámer na národný projekt zameraný na participáciu občanov na tvorbe verejných politík bol schválený monitorovacím výborom OP EVS a v súčasnosti finišujú prípravy na spustenie projekt²⁰.

Projekt zameraný na posilnenie partnerstva občianskej spoločnosti na monitorovaní, implementácii a hodnotení EŠIF 2014 – 2020 je momentálne v štádiu finalizácie projektového zámeru.

¹⁸ Dostupný na <http://www.partnerskadohoda.gov.sk/>.

¹⁹ Najnovšie informácie o stave registra sú zachytené v zápisnici zo zasadnutia Rady vlády SR pre MNO, ktorá sa uskutočnila 17.03.2016, dostupné na stránke http://www.minv.sk/?ros_rvmno_rokovania.

²⁰ Viac informácií na http://www.minv.sk/?ros_participacia_np.

Záver

Regionálne workshopy v Košiciach, Banskej Bystrici a Bratislave splnili cieľ ÚSV ROS, a to získať spätnú väzbu nielen k pripravovanému Akčnému plánu OGP 2016 - 2019, ale aj k iným aktivitám úradu.

Účastníci workshopov ocenili ambíciu ÚSV ROS otvárať sa regiónom a zapájať širokú odbornú verejnosť do tvorby verejných politík.

Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti Martin Giertl niekoľkokrát zdôraznil otvorenosť ÚSV ROS - vyzval účastníkov k intenzívnej komunikácii s tímom ÚSV ROS pri formulácii akýchkoľvek nápadov, pripomienok, odporúčaní či podnetov.

Všetky podnety, pripomienky, odporúčania účastníkov workshopov budú prehodnotené tímom ÚSV ROS a v prípade ich relevancie pre Akčný plán OGP 2016 – 2019 aj zapracované. Finálna verzia Akčného plánu OGP 2016 – 2019 bude zverejnená po 18. 04. 2016. Následne bude materiál predložený do štandardného schvaľovacieho procesu a predložený na rokovanie vlády SR.

